

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І.Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

29 жовтня 2018 року

М.П.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ФІНАНСИ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузі знань 07 Управління та адміністрування
за денною формою навчання

м. Хмельницький
2018

ЗМІСТ

			Стор.	
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		–	2
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	2
	1.2.	Лекції		3
	1.3.	Семінарські заняття	–	5
	1.4.	Самостійна робота студентів	–	17
	1.5.	Індивідуальні завдання	–	23
	1.6.	Підсумковий контроль	–	24
2.	Схема нарахування балів		–	28
3.	Рекомендовані джерела		–	30
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	34

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					ус бо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
I семестр												
Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Генезис і еволюція фінансів	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Фінансове право і фінансова політика	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Податки і податкова система держави	18	6	6	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Бюджет і бюджетна система держави	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Державні доходи та видатки	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Державний кредит	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Соціальні позабюджетні фонди	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Усього	132	36	36	-	-	60	-	-	-	-	-	-
II семестр												
Тема 11. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Фінанси домогосподарств	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 13. Страхування. Страховий ринок	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 14. Фінансовий ринок	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 15. Фінансовий менеджмент	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 16. Міжнародні фінанси	15	4	4	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 17. Фінансова безпека держави	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 19. Фінанси Європейського Союзу	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Усього	123	34	34	-	-	55	-	-	-	-	-	-
Усього годин	285	70	70	-	-	115	-	-	-	-	-	-

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1	Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів	4
1.1.	Предмет науки про фінанси. Фінанси як специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису.	
1.2.	Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія.	
1.3.	Фінансові категорії. Взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій.	
1.4.	Функції фінансів та їх характеристика.	
2	Генезис і еволюція фінансів	2
2.1.	Історичні аспекти становлення, функціонування та розвитку фінансів.	
2.2.	Характерні ознаки фінансів, їх суспільне призначення.	
2.3.	Розвиток фінансових відносин у XX-XXI ст.	
3	Становлення та розвиток фінансової науки	2
3.1.	Історичні передумови виникнення фінансової науки та її роль у суспільстві.	
3.2.	Суть і структура фінансової науки.	
3.3.	Зміст системи фінансових наукових знань та інструментарій фінансової науки.	
4	Фінансове право та фінансова політика	4
4.1.	Поняття та система фінансового права.	
4.2.	Фінансова система та її структура.	
4.3.	Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.	
4.4.	Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання.	
5	Податки і податкова система держави	6
5.1.	Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків.	
5.2.	Елементи податку. Принципи оподаткування.	
5.3.	Податкова політика і податкова система держави.	
6	Бюджет і бюджетна система держави	4
6.1.	Сутність бюджету як економічної категорії. Функції бюджету.	
6.2.	Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи.	
6.3.	Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.	
6.4.	Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту.	
7	Державні доходи та видатки	4
7.1.	Економічна сутність державних доходів. Значення державних доходів.	
7.2.	Централізовані державні доходи.	
7.3.	Сутність, характеристика, склад державних видатків.	
7.4.	Класифікація державних видатків.	
8	Державний кредит	4
8.1.	Суть і значення державного кредиту.	
8.2.	Державні запозичення: передумови формування та джерела	

	погашення.	
8.3.	Поняття державного боргу, його види та характеристика.	
8.4.	Методи управління державним боргом.	
9	Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	4
9.1.	Суть і склад місцевих фінансів.	
9.2.	Місцеві фінансові інститути і їх характеристика.	
9.3.	Склад і структура місцевих бюджетів.	
9.4.	Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.	
10	Соціальні позабюджетні фонди	2
10.1.	Необхідність, зміст і роль соціальних позабюджетних фондів.	
10.2.	Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів.	
10.3.	Вітчизняна практика функціонування соціальних позабюджетних фондів.	
11	Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій	4
11.1.	Необхідність і сутність фінансів підприємств. Фінанси підприємств - основа фінансової системи держави.	
11.2.	Функції фінансів підприємств та принципи їх організації.	
11.3.	Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання. Особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей та сфер бізнесу.	
12	Фінанси домогосподарств	4
12.1.	Сутність фінансів домогосподарств, їх значення та зв'язок з іншими складовими фінансової системи.	
12.2.	Джерела формування доходів домогосподарств та їх класифікація.	
12.3.	Порядок використання доходів домогосподарств. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження.	
13	Страховання. Страховий ринок	4
13.1.	Економічна необхідність, суть і роль страхування.	
13.2.	Класифікація страхування.	
13.3.	Поняття страхового ринку та його організаційна структура.	
14	Фінансовий ринок	4
14.1.	Сутність, призначення та роль фінансового ринку як механізму перерозподілу коштів.	
14.2.	Суб'єкти фінансового ринку та їх функції.	
14.3.	Класифікація структурних складових фінансового ринку.	
14.4.	Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури.	
15	Фінансовий менеджмент	4
15.1.	Сутність, функції, мета та завдання фінансового менеджменту підприємств.	
15.2.	Основи побудови систем забезпечення фінансового менеджменту.	
15.3.	Управління активами та капіталом підприємств.	
16	Міжнародні фінанси	4
16.1.	Суть і функції міжнародних фінансів.	
16.2.	Міжнародний фінансовий ринок і його характеристика.	
16.3.	Міжнародні фінансові інституції, їх завдання і сфери діяльності.	
17	Фінансова безпека держави	4
17.1.	Комплексна система фінансової безпеки у контексті національної безпеки держави.	
17.2.	Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.	
18	Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	2

18.1.	Еволюція та сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою	
18.2.	Основні аспекти фінансової системи Сполучених Штатів Америки.	
18.3.	Основи функціонування фінансової системи скандинавських країн.	
19	Фінанси Європейського Союзу	4
19.1.	Етапи економічної інтеграції в Європі.	
19.2.	Особливості організації фінансів Європейського Союзу.	
19.3.	Бюджет Європейського Союзу.	
	Усього	70

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1, 2

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Специфічні ознаки фінансів, характерні риси та суспільне призначення. Мікро- і макрорівні вивчення фінансів.
- 1.2. Прояви розподільчої функції фінансів у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту; контрольної - в організації контролю за розподілом і цільовим використанням грошових фондів; регулюючої - у стимулюванні (дестимулюванні) соціально-економічних процесів у суспільстві.
- 1.3. Сутність, джерела та особливості формування фінансових ресурсів.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінанси, фінансові відносини, фінансові ресурси, фінансові категорії, функції фінансів, контрольна функція фінансів, регулююча функція фінансів, товарно-грошові відносини, розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту, об'єкти фінансових відносин, суб'єкти фінансових відносин, фінансові ресурси держави, фінансові ресурси підприємства, фінансові ресурси населення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- предмет науки про фінанси;
- фінанси як специфічна форма суспільних відносин;
- фінанси як підсистема економічного базису;
- специфічні ознаки фінансів;
- рівні вивчення фінансів;
- централізовані та децентралізовані фінансові ресурси;
- взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій;
- економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави;
- специфіка товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки;
- розподільча, контрольна, регулююча функції фінансів.

Семінарське заняття 3

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Зародження фінансових відносин у Стародавньому світі.
- 2.2. Розвиток фінансових відносин Київської Русі.
- 2.3. Фінансові відносини у ХХ столітті.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінанси, економічні відносини, об'єкти і суб'єкти розподілу, податок, данина, домени і регалії, фіск і скарб, бюджет, державні доходи, державні видатки, спеціальні фонди, державний кредит.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- історичні передумови запровадження терміну "фінанси";
- причини, що зумовлюють відмінність фінансів різних суспільно-економічних формацій;
- як вплинув перехід суспільства до товарно-грошових відносин на розвиток фінансів як економічної категорії;
- етапи розвитку фінансів;
- ознаки фінансів на сучасному етапі розвитку;
- основні джерела доходів для покриття потреб держави, що склалися історично;
- властивості, характерні для фінансів у сучасних умовах;
- сутність основних етапів розвитку фінансів України.

Семінарське заняття 4

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Становлення фінансової науки у XV-XVIII столітті.
- 3.2. Розвиток фінансової науки в кінці XIX- на початку ХХ століття.
- 3.3. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансова наука, фінансове дослідження, функції фінансової науки, фінансова теорія, фінансова думка, фінансова доктрина, фінансова концепція, наукові закони, наукові проблеми, наукова парадигма, фінансова категорія, методологія фінансової науки, класичний напрям фінансової науки, неокласичний напрям фінансової науки, теорія суспільного добробуту, теорія суспільного вибору, теорія фіскального обміну, парадигма фінансової науки.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- історичні передумови виникнення фінансової науки;
- роль фінансової науки у суспільстві;
- сутність фінансової науки;
- суб'єкти фінансової науки;
- об'єкти і предмет фінансової науки? Які між ними відмінності та у чому полягає взаємозв'язок?
- функції фінансової науки;
- які блоки фінансових наукових знань становлять зміст фінансової науки?

- складові системи наукових фінансових знань.

Семінарське заняття 5, 6

Тема 4. Фінансове право і фінансова політика

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Фінансова система як об'єкт управління. Сфери та ланки фінансових відносин, їх взаємозв'язки.
- 4.2. Державні фінанси та їх ланки: державний бюджет і місцеві бюджети, державні цільові фонди; фінанси державного сектора економіки, державний кредит, резервні та страхові фонди органів державної влади.
- 4.3. Фінансова політика - складова частина економічної і соціальної політики держави. Зміст і завдання фінансової політики.
- 4.4. Стратегія й тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.
- 4.5. Зміст і призначення фінансового контролю. Види, форми, методи фінансового контролю.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансова система, державний бюджет, місцеві бюджети, державні цільові фонди, фінанси державного сектора економіки, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси комерційних підприємств і організацій, фінанси некомерційних підприємств та організацій, фінансовий ринок, ринок грошей, ринок кредитних ресурсів, ринок цінних паперів, ринок фінансових послуг, фінансова політика, фінансова стратегія, фінансова тактика, фінансовий механізм, фінансові методи, господарський механізм, управління фінансами, органи управління фінансами, фінансове планування, фінансові важелі, фінансові стимули, фінансові санкції, фінансове регулювання, фінансовий контроль, фінансове право.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття фінансової системи;
- структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою;
- взаємозв'язки між сферами та ланками фінансових відносин;
- ланки державних фінансів;
- складові фінансів суб'єктів господарювання;
- сутність та зміст фінансової політики як складової економічної і соціальної політики держави;
- взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.

Семінарське заняття 7, 8, 9

Тема 5. Податки і податкова система держави

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Сутність, призначення та необхідність податків. Характерні риси податків, відрахувань і платежів.
- 5.2. Характеристика елементів податку. Принципи оподаткування.
- 5.3. Податкова система: сутність та організаційне забезпечення.
- 5.4. Податкова політика в системі державного регулювання економіки.

5.5. Характеристика основних податків в Україні.

5.6. Державна фіскальна служба, її склад, структура, завдання, функції, показники діяльності.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: податки, відрахування, платежі, функції податків, елементи податку, об'єкт оподаткування, платники податків, джерела сплати податків, одиниця оподаткування, податкові ставки, податкові пільги, податкова система, податкова політика, непрямі податки, прямі податки, майнові та ресурсні платежі, податкове регулювання, фіскальна функція податків, регулююча функція податків, податковий кредит, податкові канікули, податкова знижка.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність, призначення та необхідність податків;
- основні функції податків;
- розмежування податків, відрахувань і платежів;
- взаємозв'язок податків з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна);
- основні елементи податку та принципи оподаткування;
- об'єктивна необхідність податкової системи;
- поняття податкової системи;
- структурна побудова податкової системи;
- взаємозв'язок податкової системи та податкової політики;
- класифікація податків;
- загальнодержавні та місцеві податки і збори;
- прямі та непрямі податки.

Семінарське заняття 10, 11

Тема 6. Бюджет і бюджетна система держави

Питання для усного опитування та дискусії

6.1. Призначення та роль бюджету держави.

6.2. Бюджетна політика та бюджетний механізм.

6.3. Бюджетний устрій. Бюджетна система та принципи її побудови.

6.4. Показники стану бюджету - бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит.

6.5. Бюджетний процес і його характеристика.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетна система, бюджетний устрій, доходи, видатки, бюджетні резерви, централізовані фінансові ресурси, децентралізовані фінансові ресурси, дотації, субсидії, субвенції, бюджетна класифікація, бюджетне планування, бюджетне прогнозування, бюджетний дефіцит, межі бюджетного дефіциту, джерела покриття бюджетного дефіциту, бюджетний процес, виконання бюджету, фінансові ресурси місцевого самоврядування, місцевий бюджет, фінансова автономія.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність бюджету як економічної категорії;
- основне призначення та роль бюджету держави;

- головні суб'єкти бюджетних відносин;
- бюджет як основний фінансовий план держави;
- провідна та координуюча роль бюджету у системі фінансових планів;
- економічний зміст понять «бюджетний надлишок» і «бюджетний дефіцит»;
- сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту;
- класифікація бюджетного дефіциту;
- особливості функціонування фінансових ресурсів місцевого самоврядування;
- роль місцевих бюджетів у становленні та розвитку місцевого самоврядування;
- поняття фінансової автономії місцевих бюджетів;
- взаємовідносини між ланками бюджетної системи;
- форми взаємовідносин між ланками бюджетної системи;
- зміст бюджетного субсидювання та його види: субсидії, субвенції, дотації.

Семінарське заняття 12, 13

Тема 7. Державні доходи та видатки

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Доходи державного бюджету. Принципи організації системи доходів бюджету та джерела їх формування. Методи формування доходів державного бюджету.
- 7.2. Класифікація доходів бюджету.
- 7.3. Сутність, склад і структура видатків державного бюджету.
- 7.4. Сутність і принципи кошторисного фінансування. Кошторис: види та його основні елементи.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державні доходи, доходи державного бюджету, державний кредит, доходи державних цільових фондів, податкові надходження, державні позики, емісійний дохід, неподаткові доходи бюджету, децентралізовані державні доходи, доходи державних підприємств та організацій.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- економічна сутність державних доходів;
- значення державних доходів;
- централізовані державні доходи: доходи державного бюджету, державний кредит, доходи державних цільових фондів;
- класифікація доходів державного бюджету;
- доходи державних підприємств та організацій, як складова частина державних доходів;
- економічна сутність видатків бюджету;
- фактори, що визначають структуру державних видатків;
- класифікація видатків бюджету;
- кошторис та його основні елементи;
- принципи кошторисного фінансування;
- суть і значення державного кредиту;
- об'єктивна необхідність і можливість використання державного кредиту;
- поняття державного боргу;
- характеристика державних боргових цінних паперів.

Семінарське заняття 14, 15

Тема 8. Державний кредит

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Економічна сутність державного кредиту.
- 8.2. Види і форми державного кредиту.
- 8.3. Державний борг, його сутність і види.
- 8.4. Економічні наслідки державного боргу.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державний кредит, державні позики, облігації державних позик, казначейські зобов'язання, державний борг, поточний державний борг, капітальний державний борг, внутрішній державний борг, зовнішній державний борг, управління державним кредитом, управління державним боргом, конверсія державного боргу, консолідація державних позик, уніфікація державних позик, відстрочення погашення державного боргу, анулювання боргів, рефінансування державного боргу, коефіцієнт обслуговування державного боргу, ефективність державних кредитних операцій.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність поняття "державний кредит";
- чим зумовлена необхідність державного кредиту?
- функції державного кредиту;
- суб'єкти державно-кредитних відносин;
- що є забезпеченням державного кредиту?
- види та форми державного кредиту;
- критерії класифікації державних запозичень;
- чинники, на яких ґрунтується залучення позик;
- необхідні передумови проведення державних запозичень;
- сутність державного боргу;
- складові державного боргу;
- якими правовими нормами регулюється величина державного боргу України?
- сутність терміну "управління державним боргом".

Семінарське заняття 16, 17

Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Сутність місцевих фінансів та їх роль у реалізації соціально-економічної політики адміністративно-територіальних формувань.
- 9.2. Фінансові ресурси місцевого самоврядування та роль місцевих бюджетів у їх формуванні.
- 9.3. Доходи місцевих бюджетів: класифікація та їх формування.
- 9.4. Порядок фінансування видатків місцевих бюджетів.
- 9.5. Бюджетний федералізм як спосіб побудови бюджетних відносин.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: видатки місцевих бюджетів, міжбюджетні відносини, міжбюджетні трансферти, місцеві фінансові ресурси, субвенції, фінансове вирівнювання, бюджетний федералізм.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність місцевих фінансів, їх складові;
- місцеві бюджети, їх класифікація та роль в перерозподілі ВВП ;
- історичний ракурс виникнення інституту місцевого самоврядування;
- доходи місцевих бюджетів: класифікація та принципи формування;
- класифікація доходів місцевих органів влади за джерелами надходжень та за економічною природою;
- видатки місцевих бюджетів;
- методи між бюджетного регулювання;
- сучасний стан місцевих фінансів України;
- сутність фінансової автономії;
- способи бюджетного вирівнювання регіонів України.

Семінарське заняття 18

Тема 10. Соціальні позабюджетні фонди

Питання для усного опитування та дискусії

- 10.1. Загальнодержавні фонди цільового призначення, їх класифікація і характеристика.
- 10.2. Характеристика загальнодержавних позабюджетних цільових фондів, створених в Україні.
- 10.3. Недержавні фонди в системі соціального захисту населення.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: Пенсійний фонд України, бюджет Пенсійного фонду України, Фонд соціального страхування, недержавні пенсійні фонди, пенсійне забезпечення, пенсійні активи, інвестиційні інструменти, пенсійні внески.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- у чому виявляється комплексний підхід до визначення соціальних позабюджетних фондів?
- призначення соціальних позабюджетних фондів;
- становлення і розвиток соціальних позабюджетних фондів;
- джерела формування доходів бюджетів соціальних позабюджетних фондів;
- характеристика видаткової частини бюджету соціального позабюджетного фонду;
- що таке пенсія?
- з яких видів господарських операцій сплачуються збори до Пенсійного фонду України?

Семінарське заняття 19, 20

Тема 11. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій

Питання для усного опитування та дискусії

- 11.1. Сутність фінансів господарських суб'єктів. Особливості організації і функціонування фінансів господарських суб'єктів різних форм власності та видів діяльності.
- 11.2. Організація фінансової діяльності підприємств.
- 11.3. Фінансові ресурси підприємств та їх формування.
- 11.4. Прибуток підприємства: його роль, формування, розподіл та використання.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінанси підприємств, організаційно правові форми суб'єктів господарювання, фінансові ресурси підприємств, власні кошти підприємства, залучені кошти підприємства, виручка від реалізації продукції, види витрат, собівартість, прибуток, прибуток неприбуткових організацій, благодійництво, спонсорство, меценатство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- необхідність і сутність фінансів підприємств;
- фінанси підприємств як основа фінансової системи держави;
- особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей, галузей економіки, сфер бізнесу;
- сутність та склад грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств;
- особливості формування грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств в умовах ринку;
- порядок використання грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств;
- порядок визначення показника виручка від реалізації продукції, робіт і послуг та її розподіл;
- основні види витрат підприємства;
- собівартість продукції та її складові;
- особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності;
- фінанси неприбуткових організацій та їх види;
- особливості та завдання неприбуткових організацій.

Семінарське заняття 21, 22

Тема 12. Фінанси домогосподарств

Питання для усного опитування та дискусії

- 12.1. Сутність, функції та призначення домогосподарств.
- 12.2. Формування фінансових ресурсів домогосподарств.
- 12.3. Використання фінансових ресурсів домогосподарств.
- 12.4. Заощадження та інвестиційна діяльність домогосподарств.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінанси населення, джерела формування доходів населення, доходи населення, споживання, заощадження, функція споживання, функція заощадження, фінансовий портфель громадянина, споживчий портфель, накопичувальний портфель, інвестиційний портфель, портфель нагромадження, складові інвестиційного портфеля, складові портфеля нагромадження.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- зв'язок домогосподарств населення з іншими складовими фінансової системи;
- фінансові ресурси домогосподарств та джерела їх формування;
- основні фактори, що впливають на рівень доходів населення;
- фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження;
- мотиви утворення заощаджень населення;
- класифікація заощаджень домогосподарств;
- сучасні тенденції формування заощаджень населення України;

- сутність фінансового портфеля громадянина;
- склад фінансового портфеля громадянина;
- зміст накопичувального споживчого портфеля;
- зміст інвестиційного споживчого портфеля;
- фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції;
- основні складові інвестиційного портфеля;
- складові портфеля нагромадження.
- розмежування основних ознак портфеля нагромадження та інвестиційного портфеля.
- проблеми формування заощаджень населення України в сучасних умовах.

Семінарське заняття 23, 24

Тема 13. Страхування. Страховий ринок

Питання для усного опитування та дискусії

- 13.1. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування.
- 13.2. Поняття страхового ринку і його організаційна структура. Учасники страхового ринку.
- 13.3. Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види і форми.
- 13.4. Економічна необхідність, значення і види страхування фінансових ризиків.
- 13.5. Особисте страхування, його сутність і значення в забезпеченні соціального захисту громадян.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: страхування; самострахування; колективні страхові фонди; страховик; страхувальник; застрахований; співстрахування; перестрахування; страхові платежі; страховий тариф; страхове відшкодування; страхова сума; страхове забезпечення; страховий збиток; страховий випадок; страхова подія; майнове страхування; особисте страхування; медичне страхування; страхування відповідальності; страхування ризиків; обов'язкове страхування; добровільне страхування; страховий ринок.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність понять «страхування» та «страховий ринок»;
- соціально-економічна сутність, об'єктивна необхідність і роль страхування у забезпеченні безперервності суспільного виробництва;
- форми і методи страхового захисту;
- система страхових фондів;
- принципи обов'язкового і добровільного страхування;
- поняття страхової послуги як елемента страхового ринку;
- сутність страхування майна юридичних і фізичних осіб;
- зміст та роль особистого страхування;
- види страхування кредитних і фінансових ризиків;
- сутність та умови страхування цивільної відповідальності;
- страховий ринок і його організаційна структура;
- зміст державного нагляду за страховою діяльністю.

Семінарське заняття 25, 26

Тема 14. Фінансовий ринок

Питання для усного опитування та дискусії

- 14.1. Сутність, функції та призначення фінансового ринку.
- 14.2. Суб'єкти фінансового ринку, їх класифікація та функції.
- 14.3. Інструменти фінансового ринку, їх класифікація та характеристика.
- 14.4. Структура фінансового ринку.
- 14.5. Державне регулювання фінансового ринку.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансовий ринок, суб'єкти фінансового ринку, грошовий ринок, ринок капіталів, ринок позичкових капіталів, ринок банківських кредитів, ринок цінних паперів, страховий ринок.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- фінансовий ринок як механізм міжгалузевого перебігу капіталу, та перерозподілу коштів;
- основні функції фінансового ринку;
- класифікація структурних складових грошового ринку;
- характеристика ринку капіталів;
- сутність ринку банківських кредитів;
- особливості функціонування ринку цінних паперів;
- економічна сутність страхового ринку;
- взаємозв'язок складових фінансового ринку.

Семінарське заняття 27, 28

Тема 15. Фінансовий менеджмент

Питання для усного опитування та дискусії

- 15.1. Сутність, мета та завдання фінансового менеджменту.
- 15.2. Механізм фінансового менеджменту та його складові.
- 15.3. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту.
- 15.4. Основи управління активами та капіталом підприємства.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державний фінансовий менеджмент; фінансовий менеджмент суб'єктів господарювання; механізм фінансового менеджменту; фінансове планування; фінансове прогнозування; фінансовий контроль; фінансовий моніторинг; фінансовий контролінг; активи; капітал; інвестиції; прибуток; антикризове фінансове управління підприємством.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність та основна мета фінансового менеджменту;
- основні завдання фінансового менеджменту;
- сутність фінансової стратегії;
- складові фінансової політики підприємства;
- тактичні цілі і завдання фінансового менеджменту;

- зміст основних принципів фінансового менеджменту
- функції фінансового менеджменту;
- зміст функцій суб'єкта і об'єкта фінансового менеджменту;
- роль керівника фінансової служби підприємства у процесі підготовки, прийняття та реалізації фінансових рішень;
- системи забезпечення механізму фінансового менеджменту;
- складові формування та використання системи інформаційного забезпечення як складової механізму фінансового менеджменту;
- сутність прибутку підприємства як результату фінансово-господарської діяльності підприємства.

Семінарське заняття 29, 30

Тема 16. Міжнародні фінанси

Питання для усного опитування та дискусії

- 16.1. Сутність і функціональне призначення міжнародних фінансів.
- 16.2. Система грошових потоків міжнародних фінансів.
- 16.3. Міжнародний фінансовий ринок: сутність та структура.
- 16.4. Міжнародні фінансові інституції. Діяльність МВФ і Світового банку.
- 16.5. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: міжнародні фінанси, міжнародна фінансова інтеграція, зовнішньоекономічна діяльність, зовнішньоекономічна політика держави, валютні системи, валютна політика держави, міжнародний фінансовий ринок, міжнародний кредит, Європейський валютний союз.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність, призначення та роль міжнародних фінансів;
- форми зовнішньоекономічної діяльності;
- необхідність регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- форми та засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- державне регулювання валютних відносин в Україні;
- види валютних систем та їх структура;
- особливості функціонування міжнародного фінансового ринку;
- вплив міжнародного фінансового ринку на національні фінансові ринки та національну економічну систему держави;
- класифікація міжнародних кредитів;
- основні повноваження Європейського валютного союзу
- особливості організації міжнародних фінансових зв'язків України та ЄС;
- основні аспекти співпраці України з міжнародними фінансовими інституціями.

Семінарське заняття 31, 32

Тема 17. Фінансова безпека держави

Питання для усного опитування та дискусії

- 17.1. Фінансова безпека держави у системі економічної безпеки.
- 17.2. Бюджетно-податкова безпека як складова фінансової безпеки держави.
- 17.3. Вплив державних боргів на фінансову безпеку.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: держава, національна безпека, економічна безпека, фінансова безпека, бюджетні кошти, рівень інфляції, державний борг, стійкість грошової одиниці, сальдо платіжного балансу, неефективне використання коштів.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність фінансової безпеки країни;
- основні загрози фінансовій безпеці України;
- чинники впливу на фінансову безпеку України;
- сутність податкової безпеки держави;
- сутність бюджетної безпеки держави;
- сутність боргової безпеки держави;
- сутність "відмивання" брудних грошей;
- фактори впливу на фінансову безпеку держави.

Семінарське заняття 33

Тема 18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою

Питання для усного опитування та дискусії

- 18.1. Фінансова система Сполучених Штатів Америки.
- 18.2. Фінансова система Федеративної Республіки Німеччини.
- 18.3. Фінансова система Франції.
- 18.4. Фінансова система Японії.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: Американська, західноєвропейська та скандинавська моделі перерозподілу ВВП державою, фінансова система США, фінансова система Німеччини, фінансова система Великої Британії, фінансова система Франції, фінансова система Японії, фінансові системи нових індустріальних країн.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- стан державних фінансів та пріоритети сучасної фінансової політики США;
- загальні риси федерального бюджету та податкової системи ФРН;
- особливості та проблеми фінансової політики ФРН після приєднання східних земель;
- особливості системи спеціальних фондів у Франції;
- сучасна політика Франції у сфері управління державною власністю;
- складові частини фінансової системи Японії;
- Яка частка державних фінансів Японії становить суму її національного багатства?

Семінарське заняття 34, 35

Тема 19. Фінанси Європейського Союзу

Питання для усного опитування та дискусії

- 19.1. Фінансові передумови створення Європейського Союзу.
- 19.2. Бюджет Європейського Союзу.

- 19.3. Бюджетна стратегія і бюджетний процес.
19.4. Валютна інтеграція Європейського Союзу і перспективи розвитку фінансової системи ЄС.
19.5. Вплив Європейської інтеграції на фінансове світове становище.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: спільний ринок, внутрішній ринок, конвергенція, критерії конвергенції, євробюджет, податкова уніфікація, податкова гармонізація, валютна інтеграція, механізм валютної інтеграції, валютний союз, Європейська система центральних банків, Рада ЄС (Європейська Рада міністрів), Європейська Комісія, Економічний і соціальний комітет ЄС, Комітет регіонів ЄС, Європейський інвестиційний банк..

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність економічної інтеграції;
- етапи економічної інтеграції ЄС;
- переваги та недоліки економічної інтеграції в ЄС;
- у чому полягає роль підписання Маастрихтської угоди?
- що передбачає уніфікація податкових систем країн ЄС?
- сутність поняття "валютно-фінансова конвергенція".

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1: Сутність та функції фінансів

Завдання 1. Дослідити особливості функціонування фінансів; економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави.

Завдання 2. Розкрити специфіку товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки та їх вплив на розвиток фінансових відносин.

Завдання 3. Систематизувати централізовані та децентралізовані фінансові ресурси та охарактеризувати фінансові ресурси держави, підприємств і населення.

Питання для самоконтролю

- Що є предметом фінансової науки?
- У чому полягає роль фінансів у суспільстві?
- Вкажіть соціально-економічні умови виникнення фінансів.
- Які фінансові категорії ви знаєте? Як ці категорії пов'язані?
- Порівняйте категорії «фінанси» та «економіка».
- Розкрийте зміст функцій фінансів.
- Як впливають фінанси на економічну та соціальну систему?
- Яким є зв'язок фінансів із грошима, кредитом, ціною, заробітною платою та іншими економічними категоріями?

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів

Завдання 1. Вивчити історичний характер фінансів.

Завдання 2. Охарактеризувати особливості становлення та розвитку фінансів України.

Питання для самоконтролю

- На якій стадії суспільного відтворення виникають фінанси?
- Які грошові відносини виражають фінанси?
- Як фінанси взаємодіють з іншими економічними категоріями?

- З чим пов'язане виникнення фінансів?
- Що було первинною формою фінансів?

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

Завдання 1. Генеза та еволюція вітчизняної фінансової науки

Завдання 2. Новітні уявлення вчених про розвиток фінансової науки.

Питання для самоконтролю

- Які функції властиві фінансовій теорії?
- Що ви розумієте під методологією фінансової науки та які її функції?
- Які методи наукових досліджень використовуються фінансовою наукою?
- У чому полягають особливості діалектичного методу фінансової науки?
- Які особливості розвитку фінансової науки на різних історичних етапах?

Тема 4. Фінансове право і фінансова політика

Завдання 1. Охарактеризувати державні фінанси як провідну складову централізованих фінансів суспільства.

Завдання 2. Дослідити систему фінансового права.

Завдання 3. Охарактеризувати органи управління фінансовою системою України та їх функції.

Питання для самоконтролю

- Порівняйте за обсягом і за змістом поняття «фінансова система» та «економічна система»?
- Розкрийте зміст поняття «державні фінанси»?
- Назвіть державні та недержавні органи фінансового контролю.
- Які нормативно-правові акти забезпечують реалізацію державного фінансового контролю?
- Поняття фінансового права.
- Що є предметом фінансового права?
- Які є методи фінансового права?
- Які є джерела фінансового права?

Тема 5. Податки і податкова система держави

Завдання 1. Охарактеризувати податкову політику України.

Завдання 2., Вивчити структуру, задання, функції, показники діяльності Державної фіскальної служби України.

Завдання 3. Провести систематизацію податків відповідно до відомих класифікаційних ознак.

Питання для самоконтролю

- В чому полягає економічна сутність податків?
- Порівняйте поняття «податкова система» та «система оподаткування»?
- Обґрунтуйте необхідність податкової системи.
- На яких принципах заснована податкова політика?
- На чому базується побудова податкової системи?
- Які принципи закладаються в основу податкової політики?
- Яким чином організовується податкова робота?

Тема 6. Бюджет і бюджетна система держави

Завдання 1. Доведіть провідну та координуючу роль бюджету у системі фінансових планів.

Завдання 2. Охарактеризуйте бюджетний процес та його учасників.

Питання для самоконтролю

- Яке призначення бюджету в економіці держави?

- Яким чином відбувається виконання державного бюджету?
- Які нормативно-правові акти регулюють бюджетний процес в Україні?
- Назвіть показники стану бюджету?
- Назвіть методи бюджетного планування.
- Охарактеризуйте поняття «місцевий бюджет»?
- Назвіть стадії бюджетного процесу.

Тема 7. Державні доходи та видатки

Завдання 1. Дослідити роль загальнодержавних та місцевих податків та зборів у формуванні доходів бюджету

Завдання 2. Вивчити нові підходи у плануванні доходів Державного бюджету України.

Завдання 3. Систематизувати фактори, що визначають структуру державних видатків.

Питання для самоконтролю

- У чому полягає суспільне призначення доходів та видатків бюджету?
- Які методи та форми фінансування державних витрат Ви знаєте?
- Розкрийте поняття «кошторисне фінансування»?
- З чого складається прибуток державних підприємств?
- Які форми здійснення міжбюджетних трансфертів Ви знаєте?
- Яким чином регламентується передача коштів до державного бюджету з бюджетів нижчих рівнів?

Тема 8. Державний кредит

Завдання 1. Розкрити соціально-економічні наслідки державного боргу.

Завдання 2. Дослідити формування державного боргу України та механізм його обслуговування.

Питання для самоконтролю

- В чому полягає економічний зміст та призначення державного кредиту?
- Назвіть види державних боргових паперів.
- Які існують джерела погашення державних позик?
- У чому полягає сутність системи управління державним боргом?
- Що таке державний борг?
- Які функції виконує державний кредит?
- Які рівні має державний кредит?
- Які є форми державного кредиту?
- За якими ознаками класифікуються державні позики?
- Розкрийте відмінності між державним боргом і державною заборгованістю.

Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Завдання 1. Охарактеризувати місцеві бюджети та їх роль у місцевому самоврядуванні.

Завдання 2. Дослідити систему міжбюджетних відносин і особливості їх функціонування. Сутність бюджетного регулювання і фінансового вирівнювання.

Питання для самоконтролю

- Визначте сутність поняття "місцеві фінанси".
- Визначте структурні елементи місцевих фінансів.
- У чому полягає сутність поняття місцеві бюджети?
- Назвіть основні види місцевих бюджетів в Україні.
- Назвіть функції місцевих бюджетів.
- На основі яких параметрів визначається мінімальний розмір місцевих бюджетів?

- Охарактеризуйте структуру доходів місцевих бюджетів.
- Яке призначення мають видатки місцевих бюджетів?
- Розкрийте сутність і форми регулювання міжбюджетних відносин.
- З'ясуйте сутність терміну "бюджетний федералізм" та його головні принципи.
- Які ви знаєте основні групи моделей бюджетного федералізму? Охарактеризуйте їх.

Тема 10. Соціальні позабюджетні фонди

Завдання 1. Обґрунтувати необхідність запровадження державних соціальних позабюджетних фондів.

Завдання 2. Дослідити роль державних цільових фондів у функціонуванні фінансової системи.

Питання для самоконтролю

- Назвіть функції, властиві державним цільовим фондам
- Що таке загальнообов'язкове державне соціальне страхування
- Які особливості формування цільових фондів у структурі державних і місцевих бюджетів?
- Поясніть потрібність існування окремих державних позабюджетних фондів.
- Які основні завдання Фонду соціального страхування України
- Які ви знаєте джерела формування коштів Фонду соціального страхування України
- Які суб'єкти беруть участь у недержавному пенсійному страхуванні
- У чому полягає специфіка діяльності благодійних фондів?

Тема 11. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій

Завдання 1. Охарактеризувати види витрат підприємства, формування собівартості продукції, робіт, послуг та її складові.

Завдання 2. Визначити особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності.

Завдання 3. Дослідити організацію фінансів неприбуткових організацій.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте зміст поняття «фінанси господарських суб'єктів».
- Назвіть основні статті доходів та видатків фінансового плану?
- Назвіть основні складові собівартості продукції?
- Визначте особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності?
- Визначте особливості фінансових відносин добродійних фондів?
- Охарактеризуйте процеси формування фінансових ресурсів підприємств.
- Порівняйте за змістом і за обсягом поняття «грошові фонди» та «фінансові ресурси». Наведіть приклади.
- Назвіть економічні методи та способи формування фінансових ресурсів.
- Розкрийте економічний зміст прибутку. Охарактеризуйте процес його розподілу.
- В чому полягає різниця у формуванні та використанні прибутку суб'єктами господарювання та неприбутковими організаціями.

Тема 12. Фінанси домогосподарств

Завдання 1. Пояснити мотиви утворення заощаджень населення та здійсніть їх класифікацію.

Завдання 2. Визначити рівень заощаджень населення та сучасні тенденції їх формування України.

Завдання 3. Обґрунтувати фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції.

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення заощаджень населення.
- Назвіть основні фактори, що сприяють перетворенню заощаджень в інвестиції.
- Розкрийте зв'язок фінансів населення з іншими складовими фінансової системи.
- Назвіть джерела формування фінансових ресурсів населення.
- Охарактеризуйте функцію споживання.
- Охарактеризуйте функцію заощадження.
- Дайте визначення інвестиційного портфелю.
- Порівняйте поняття «інвестиційний портфель», «портфель нагромадження» та «фінансовий портфель» домогосподарств.

Тема 13. Страхування. Страховий ринок

Завдання 1. Дослідити досвід розвитку страхового ринку та його державне регулювання.

Завдання 2. Вивчити сутність та необхідність страхування професійної відповідальності.

Питання для самоконтролю

- Поясніть сутність і необхідність страхового захисту.
- Яка сутність страхових фондів?
- Яка класифікація страхування?
- Що таке перестрахування?
- Визначити види страхових послуг, що відносять до обов'язкового страхування.
- Що таке страхування професійної відповідальності?
- Якою є організаційна структура страхового ринку України?
- Визначте особливості страхування життя.
- Що є об'єктами майнового страхування?
- У чому полягає сутність терміну "визначення страхування відповідальності"?
- Розкрийте механізм здійснення співстрахування.
- Чим зумовлена необхідність запровадження державних соціальних позабюджетних фондів?
- У чому виявляється комплексний підхід до визначення соціальних позабюджетних фондів?

Тема 14. Фінансовий ринок

Завдання 1. Розкрити сутність роздержавлення і приватизації державного майна. Визначте суть, особливості та роль Фонду Державного майна у цих процесах.

Завдання 2. Охарактеризувати діяльність фінансових посередників на фінансовому ринку.

Завдання 3. Дослідити проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку України.

Питання для самоконтролю

- Охарактеризуйте роль фінансового ринку у ринковій економіці.
- Назвіть суб'єктів фінансового ринку.
- Порівняйте поняття «грошовий ринок» та «ринок капіталів».
- Порівняйте за обсягом і за змістом поняття «фінансовий ринок» та «ринок грошей».
- Які фінансові інститути ринку Ви знаєте. Охарактеризуйте їх функції.
- Які фінансові посередники діють на фінансовому ринку? Які на фондовому ринку?
- Які закони регулюють діяльність фінансового ринку? Хто здійснює контроль за виконанням законів?

- Що таке приватизація?
- Яка роль Фонду державного майна у здійсненні приватизаційних процесів?
- Визначте фінансові проблеми роздержавлення та приватизації в Україні?

Тема 15. Фінансовий менеджмент

Завдання 1. Охарактеризувати систему формування, розподілу і використання прибутку підприємства.

Завдання 2. Вивчити основи управління активами підприємства та їх структурою.

Завдання 3. Дослідити систему заходів антикризового фінансового управління підприємством.

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення сутності фінансового менеджменту.
- Яка основна мета фінансового менеджменту?
- Охарактеризуйте основні завдання фінансового менеджменту.
- Що таке фінансова стратегія і яке її місце у загальній стратегії розвитку підприємства?
- Назвіть складові фінансової політики підприємства.
- Дайте визначення фінансової тактики.
- Розкрийте зміст основних принципів фінансового менеджменту.
- За якими ознаками класифікуються функції фінансового менеджменту?
- Розкрийте зміст функцій суб'єкта і об'єкта фінансового менеджменту.
- Назвіть системи забезпечення механізму фінансового менеджменту.
- Охарактеризуйте складові формування та використання системи інформаційного забезпечення як складової механізму фінансового менеджменту.
- У чому полягає сутність антикризового фінансового управління підприємством?

Тема 16. Міжнародні фінанси

Завдання 1. Охарактеризувати міжнародну фінансову інтеграцію та її вплив на фінансові інтереси суверенних країн і регіонів.

Завдання 2. Дослідити особливості організації міжнародних фінансових зв'язків України та ЄС та перспективи їх розвитку.

Питання для самоконтролю

- Які форми здійснення зовнішньоекономічної діяльності Ви знаєте?
- Хто є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності?
- Які методи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності Ви знаєте?
- Розкрийте зміст міжнародної фінансової інтеграції.
- Охарактеризуйте валютну політику України.
- Які міжнародні валютно-фінансові організації Ви знаєте?
- Які міжнародні кредитні організації Ви знаєте?

Тема 17. Фінансова безпека держави

Завдання 1. Охарактеризувати сутність, значення та місце бюджетної безпеки в системі фінансової безпеки держави.

Завдання 2. Дослідити сутність, значення та рівні податкової безпеки.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте економічну сутність поняття "фінансова безпека держави".
- Назвіть основні загрози фінансовій безпеці держави.
- У чому полягає сутність термінів "індикатор" та "порогові значення індикаторів"?
- Визначте сутність "бюджетної безпеки держави".

- Які ви знаєте основні проблеми бюджетної системи?
- Що таке бюджетний дефіцит? Як він впливає на фінансову безпеку держави?
- З'ясуйте сутність поняття "боргова безпека". Охарактеризуйте основні індикатори, що визначають боргову безпеку.
- Хто затверджує структуру і граничний обсяг державного боргу країни?
- Назвіть основні заходи підвищення боргової безпеки.

Тема 18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою

Завдання 1. Охарактеризувати особливості організації фінансів нових індустріальних країн.

Питання для самоконтролю

- Надайте характеристику сучасним фінансам країн Азії;
- Охарактеризуйте сучасну фінансову систему Китаю;
- Дайте характеристику особливостей сучасних фінансів країн Південної Африки;
- Назвіть особливості фінансів країн Латинської Америки.

Тема 19. Фінанси Європейського Союзу

Завдання 1. Охарактеризуйте видатки бюджету ЄС. На які цілі використовуються кошти бюджету ЄС?

Завдання 2. Дослідити проблеми бюджетної політики ЄС, які стали передумовою формування бюджетної стратегії.

Питання для самоконтролю

- Визначте фінансові передумови створення Європейського Союзу.
- У чому полягає унікальність Європейського Союзу?
- Охарактеризуйте досягнення фінансового розвитку Європейського Союзу.
- Як вплинула Європейська інтеграція на фінансове світове становище?
- Охарактеризуйте валютну інтеграцію Європейського Союзу.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refereo* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Теми рефератів-оглядів

1. Об'єктивна обумовленість виникнення та необхідність фінансів.
2. Розподільча функція фінансів та її реалізація у фінансовій системі.
3. Контрольна функція фінансів та її роль у формуванні та використанні централізованих фінансових ресурсів держави.
4. Фінансова політика та її складові.
5. Теоретичне обґрунтування суті та змісту фінансової системи.
6. Фінансове планування в умовах ринку.
7. Фінансовий механізм та його складові.
8. Методи фінансового планування.
9. Місце податкової системи в економічній системі держави.
10. Особливості формування та використання коштів Державного бюджету у поточному році.
11. Становлення місцевих бюджетів в Україні.
12. Податкові доходи бюджету: суть та особливості формування.
13. Суть і зміст неподаткових доходів бюджету.
14. Основні напрями реалізації бюджетної політики в Україні.
15. Міжбюджетні відносини та їх реалізація в Україні.
16. Сутність та наслідки дефіциту Державного бюджету.
17. Теоретичні засади державного кредиту.
18. Зовнішній державний борг України: проблеми та розв'язання.
19. Внутрішній державний борг України: проблеми погашення.
20. Фінансові інструменти зовнішніх державних запозичень
21. Склад і структура державного боргу України.
22. Наслідки зростання державного боргу.
23. Фінансові проблеми пенсійного забезпечення в Україні.
24. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні.
25. Споживче кредитування і його вплив на фінанси домогосподарств.
26. Зарубіжний досвід формування фінансових ресурсів домогосподарств.
27. Роль домогосподарств у фінансовій системі України.
28. Заощадження домогосподарств та чинники, що на них впливають.
29. Аналіз інвестиційного портфеля домогосподарств в Україні.
30. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва— фінансових установ
31. Особливості організації фінансів страхових компаній
32. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади
33. Фінанси некомерційних організацій — об'єднань громадян
34. Порівняльна характеристика фінансового ринку України з розвинутими країнами світу.
35. Фінансовий ринок і характеристика інструментів сегментів фінансового ринку.
36. Органи, які здійснюють регулювання фінансового ринку, функції кожного з них.
37. Особливості функціонування фондової біржі в Україні.
38. Страхування і перспективи його розвитку в Україні.
39. Характеристика акцій та механізм їх функціонування.
40. Облігації, їх види та роль в економіці.
41. Роль інвестиційних сертифікатів і приватизаційних паперів у функціонуванні фінансового ринку.
42. Формування портфеля цінних паперів.
43. Європейський банк реконструкції та розвитку – перспективи для України.
44. Міжнародний валютний фонд і його співробітництво з Україною.
45. Вплив структури доходів населення на рівень споживання.

46. Вплив податкової та бюджетної політики на ресурсний потенціал суб'єктів господарювання.
47. Охарактеризувати значення міжнародної фінансової політики для України на сучасному етапі.
48. Вплив державних боргів на фінансову безпеку держави.
49. Інвестиційна складова фінансової безпеки держави.
50. Грошово-кредитна політика як складова частина фінансової безпеки держави.
51. Сутність, мета та завдання фінансового менеджменту.
52. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства.
53. Порівняльний аналіз фінансів США й індустріальних країн.
54. Порівняльний аналіз фінансів індустріальних країн та країн Західної Європи.
55. Характеристика боргових ринків Європи.
56. Організація випуску єврооблігацій.
57. Характеристика інструментів ринку єврооблігацій.
58. Ринок єврокомерційних паперів.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет науки про фінанси. Фінанси як специфічна форма суспільних відносин.
2. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія.
3. Функції фінансів та їх характеристика.
4. Історичні аспекти становлення, функціонування та розвитку фінансів.
5. Історичні передумови виникнення фінансової науки та її роль у суспільстві.
6. Суть і структура фінансової науки.
7. Зміст системи фінансових наукових знань та інструментарій фінансової науки.
8. Фінансові ресурси держави, підприємств і населення.
9. Поняття фінансової системи. Структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою.
10. Державні фінанси як провідна складова централізованих фінансів суспільства.
11. Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.
12. Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання.
13. Зміст і призначення фінансового контролю. Види, форми, методи фінансового контролю.
14. Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків.
15. Характеристика елементів податку.
16. Податкова система України та принципи оподаткування.
17. Класифікація податків. Прямі податки. Непрямі податки.
18. Основи діяльності Державної фіскальної служби України.
19. Сутність бюджету як економічної категорії. Функції бюджету.
20. Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту.
21. Бюджетний устрій і бюджетна система, принципи її побудови.
22. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.
23. Місцеві бюджети, їх роль у місцевому самоврядуванні.
24. Взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми та організація.
25. Економічна сутність державних доходів. Значення державних доходів.
26. Централізовані державні доходи.
27. Сутність, характеристика, склад державних видатків.
28. Класифікація державних видатків.
29. Суть і значення державного кредиту.
30. Державні запозичення: передумови формування та джерела погашення.
31. Поняття державного боргу, його види та характеристика.
32. Методи управління державним боргом.
33. Необхідність і сутність фінансів підприємств. Фінанси підприємств - основа фінансової системи держави.
34. Функції фінансів підприємств та принципи їх організації.
35. Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання.
36. Особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей, галузей економіки, сфер бізнесу.
37. Особливості формування фінансових ресурсів підприємств.
38. Характеристика основного та оборотного капіталу підприємств.
39. Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів.
40. Сутність фінансів домогосподарств, їх значення та зв'язок з іншими складовими фінансової системи.
41. Джерела формування доходів домогосподарств та їх класифікація.

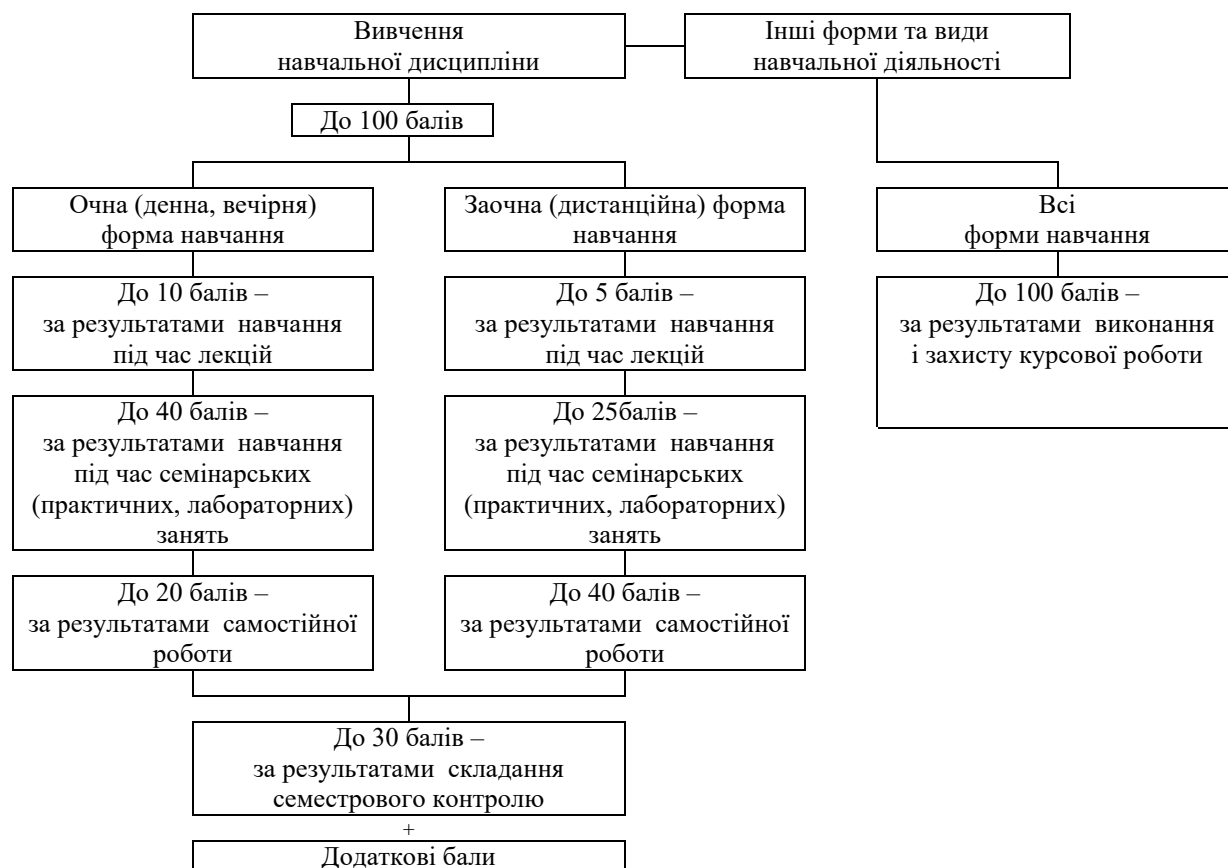
42. Порядок використання доходів домогосподарств. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження.
43. Сутність, призначення та роль фінансового ринку як механізму перерозподілу коштів.
44. Суб'єкти фінансового ринку та їх функції.
45. Класифікація структурних складових фінансового ринку.
46. Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури.
47. Характеристика основних видів цінних паперів, їх класифікація.
48. Функції та види фінансових посередників.
49. Міжнародний фінансовий ринок: сутність, особливості та класифікація.
50. Формування й розвиток Європейського валютного союзу.
51. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.
52. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування.
53. Поняття страхового ринку і його організаційна структура. Учасники страхового ринку.
54. Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види і форми.
55. Економічна необхідність, значення і види страхування фінансових ризиків.
56. Особисте страхування, його сутність і значення в забезпеченні соціального захисту громадян.
57. Система державного пенсійного та загальнообов'язкового соціального страхування в Україні.
58. Сутність, мета та завдання фінансового менеджменту.
59. Механізм фінансового менеджменту та його складові.
60. Основи побудови систем забезпечення фінансового менеджменту.
61. Управління активами та капіталом підприємств.
62. Комплексна система фінансової безпеки у контексті національної безпеки держави.
63. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.
64. Фінансова безпека держави у системі економічної безпеки.
65. Бюджетно-податкова безпека як складова фінансової безпеки держави.
66. Вплив державних боргів на фінансову безпеку.
67. Еволюція та сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою.
68. Етапи економічної інтеграції в Європі.
69. Особливості організації фінансів Європейського Союзу.
70. Бюджет Європейського Союзу.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія.
2. Тестові завдання.
 - 2.1. Пропорційне зниження бюджетних видатків щомісячно за всіма статтями бюджету протягом того часу, який залишився до кінця бюджетного періоду – це:
 - а) сеньйораж бюджету;
 - б) секвестр бюджету;
 - в) інфляційні методи подолання дефіциту;
 - г) профіцит бюджету.
 - ...2.20. Відповідно до економічної класифікації видатки бюджету бувають:
 - а) внутрішні та зовнішні;
 - б) поточні та капітальні;
 - в) на економіку та соціальну сферу;
 - г) всі відповіді правильні.
3. Розрахункове завдання.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 18 та 17 лекційних занять у III та IV семестрах відповідно за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

Розподіл балів здобутих студентом під час лекцій

№ з/п	Семестр навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій																	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	III	18	0,5	1,0	1,5	2,0	3,0	3,0	4,0	4,5	5,0	5,5	6,0	6,5	7,0	8,0	8,5	9,0	9,5	10,0
2.	IV	17	0,5	1,0	2,0	2,5	3,0	3,5	4,0	4,5	5,0	6,0	6,5	7,0	7,5	8,0	9,0	9,5	10,0	-

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 18 та 17 семінарських занять у III та IV семестрах відповідно.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у Положенні про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова, затверджене рішенням вченої ради від 05.07.2016 р., протокол №16, введене в дію наказом від 08.07.2016 р. № 359 / 16 (в редакції рішення вченої ради від 28.08.2020 р., протокол №1, введене в дію наказом від 28.08.2020 р. № 312/20).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

Розподіл балів за самостійну роботу у III семестрі

№ з/п	Показник	Номер теми										Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1	14
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	6										6
	Усього балів											20

Розподіл балів за самостійну роботу у IV семестрі

№ з/п	Показник	Номер теми									Усього балів
		11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2	2	1	1	1	1	2	2	2	14
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	6									6
	Усього балів										20

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену з навчальної дисципліни «Фінанси», студент денної форми навчання може максимально одержати 30 балів.

Перерозподіл балів в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами відповіді в усній та письмовій формі відповідно на питання, тестові завдання та розв'язок задачі екзаменаційного білета, наведено в таблиці.

Розподіл балів для семестрового контролю

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета / кількість балів			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за відповідь на теоретичне питання	5,0	-	-	5,0
2.	Максимальна кількість балів за відповідь на тестові завдання	-	20,0	-	20,0
3.	Максимальна кількість балів за відповідь на розрахункове питання	-	-	5,0	5,0
	Усього балів	5,0	20,0	5,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник / О.Д. Василик. – К.: НІОС.– 2000. – 416 с.
2. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2013 - 578с.
3. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : Навчальний посібник/ В. М. Опарін. -2-ге вид., доп. і перероб. -К.: КНЕУ, 2001. -240 с.
4. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
5. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. – К.: Алерта, 2017. – 406 с.
6. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.
7. Финансы: Учебник/ Ред. М.В. Романовский, О.В. Врублевская, Б.М. Сабанти. -2-е изд. -М.: Юрайт-Издат, 2006. -462 с.

Тема 2

1. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2013 - 578с.
2. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : Навчальний посібник/ В. М. Опарін. -2-ге вид., доп. і перероб. -К.: КНЕУ, 2001. -240 с.
3. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
4. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.
5. Финансы: Учебник/ Ред. М.В. Романовский, О.В. Врублевская, Б.М. Сабанти. -2-е изд. -М.: Юрайт-Издат, 2006. -462 с.
6. Хансен Э. Денежная теория и финансовая политика / Пер. с англ. В. Е. Маневича – М.: Дело, 2006. – 312 с.

Тема 3

1. Леоненко П.М. Методологічні аспекти історії української економічної думки (XIX–XX ст.): Монографія. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – С. 53, 54.
2. Ретроспектива ринкових перетворень в Україні: сучасний дискурс / Л.П. Горкіна, С.О. Біла, В.В. Небрат та ін.; за ред. Л.П. Горкіної; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2010. – С. 87.
3. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті (Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів). монографія / В.Л. Андрущенко – Львів: Каменяр, 1999. – 305 с.
4. Фінансова думка України: У 3-х т. Т. 1 / За наук. ред. В.М. Федосова. – К.: Кондор, 2010. – С. 405.
5. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
6. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.

Тема 4

1. Кириленко О. П. Фінанси (Теорія та вітчизняна практика): Навчальний посібник. – Тернопіль: Астон, 2002. – 212 с.
2. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти). Монографія. – К.: КНЕУ, 2005. – 239 с.
3. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2002. – 240 с.
4. Романенко О. Р. Фінанси: Підручник. – К.: Центр Навчальної Літератури, 2003. –

312 с.

5. Федоров В., Опарін В., Львовчкін С. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: Монографія / За наук. ред. В. Федосова. – К.: КНЕУ, 2002. – 387 с.
6. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець ; Ю. М. Жорнокуй, О. В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та інші. – Х. : Екограф, 2015 – 500 с.
7. Фінансове право: навч. посіб. / М.Г. Волощук, Т.О. Карабін, М.В. Менджул. – Вид. 3-тє, допов. та перероб. – Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2017. – 244 с.
8. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
9. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.

Тема 5

1. Податковий кодекс України від 23 грудня 2010 року // Офіційний вісник України. – 2010 - №92. - ст. 3248.
2. Андрущенко В. Л. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція): [монографія] / В. Л. Андрущенко, Т. В. Тучак. – К.: Алерта, 2013. – 384 с.
3. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2013 - 578с.
4. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
5. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. – К.: Алерта, 2017. – 406 с.
6. Фрадинський О. Основи оподаткування : навч. посіб. / О. Фрадинський. – К. : Ліра-К, 2015. – 340 с.

Тема 6, 7

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року // Відомості Верховної Ради України, 2010. - №50-51. - ст.572.
2. Бюджетна система: підруч. / за наук. ред.. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.:Центр учбов. Літератури; Тернопіль: Екон. думка, 2012. – 871 [1] с.
3. Державні фінанси: Фінанси. Бюджетна система України: у 5 т.: т. 1 / С. О. Булгакова, Л. І. Василенко, Л. В. Єрмошенко та ін. - К.: НВП “АВТ лтд.”, 2004. – 400 с.
4. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2013 - 578с.
5. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : Навчальний посібник/ В. М. Опарін. -2-ге вид., доп. і перероб. -К.: КНЕУ, 2001. -240 с.
6. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.

Тема 8, 9, 10

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року // Відомості Верховної Ради України, 2010. - №50-51. - ст.572.
2. Концепція реформування місцевих бюджетів: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. №308. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
3. Бюджетна система: підруч. / за наук. ред.. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.:Центр учбов. Літератури; Тернопіль: Екон. думка, 2012. – 871 [1] с.
4. Державні фінанси: Фінанси. Бюджетна система України: у 5 т.: т. 1 / С. О. Булгакова, Л. І. Василенко, Л. В. Єрмошенко та ін. - К.: НВП “АВТ лтд.”, 2004. – 400 с.
5. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2013 - 578с.
6. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : Навчальний посібник/ В. М. Опарін. -2-ге вид., доп. і перероб. -К.: КНЕУ, 2001. -240 с.
7. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.

8. Управління державним бюджетом України : підручник / колектив авторів : Ярошенко Ф.О., Єфименко Т.І., Буряк П.Ю., Бугіль С.Я. та ін. [заг. редакція М. Я. Азарова]. – К. : Міністерство фінансів України, 2010. – 816 с.
9. Управління державним боргом: Навч. Посіб. – Прутська О. О., Сьомченков О. А., Гарбар Ж. В., Губанова Л. І., Руденко В. В./ за заг. Ред. Прутської О. О. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 216 с.

Тема 11

1. Господарський кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003 - № 11. – ст. 462.
2. Податковий кодекс України від 23 грудня 2010 року // Офіційний вісник України. – 2010 - №92. - ст. 3248.
3. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2013 - 578с.
4. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
5. Фінанси підприємств : підручник / І. О. Тарасенко, Н. М. Любенко. – К. : КНУТД, 2015. – 360 с.
6. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.

Тема 12

1. Карлін М. І. Фінанси домогосподарств провідних країн світу: навч. посіб. / М. І. Карлін, І. О. Цимбалюк. – Луцьк: Вежа-Друк, 2014. – 172 с.
2. Покудов А.В. Личные финансы. Секреты управления/ А.В. Покудов. -М.: Вершина, 2006. - 192 с.
3. Фінанси домогосподарств: Сучасна парадигма та доміанти розвитку: Монографія / Кізима Т.О. — К., 2010. — 431 с.
4. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
5. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.

Тема 13

1. Базилевич В. Д. Страхування / В.Д. Базилевич. – К.: Т-во “Знання”, 2008.–1350 с.
2. Вовчак О.Д. Страхова справа: підручник / О.Д. Вовчак. – К. : Знання, 2011. – 391 с.
3. Осадець С.С. Страхування / С.С. Осадець. – К.: КНЕУ, 2002. – 528 с.
4. Страхування: навч. посіб. / Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк; за ред. Т.А. Говорушко. – К.: – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 328 с.
5. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.

Тема 14

1. Борзенко О. Глобальний фінансовий ринок / О. Борзенко / Економічна теорія. – 2017. – №2. – С. 97-111.
2. Лаврик, О. Л. Інструменти фінансового ринку в умовах глобалізації [Текст] / Олександр Леонідович Лаврик, Тетяна Анатоліївна Коваленко // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. – Том 27. – № 4. – с.133-138.
3. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
4. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник / В. М. Шелудько. – 3-те вид., стер. – К. : Знання, 2015. – 535 с.

5. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.

Тема 15

1. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2013 - 578с.
2. Лапіна І. С. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / І. С. Лапіна, О. М. Гончаренко, Г. О. Величко та інш. / за ред. І. С. Лапіної. – Одеса: Атлант, 2016. – 313 с.
3. Партин Г. О. Фінансовий менеджмент: [навч. посіб.] / Г. О. Партин, Н. Є. Селюченко. – Львів: вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2010. - 332 с.
4. Синчак В.П. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / В.П. Синчак, А.В. Крушинська; Хмельниц. ун-т упр. та права. – Хмельницький, 2013. – 503 с.
5. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
6. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. – К.: Алерта, 2017. – 406 с.

Тема 16

1. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2013 - 578с.
2. Міжнародні фінанси : навч. посібник / Т. В. Андросова, Т. В. Шталь, О. В. Кот, Л. О. Мельник, А. В. Янчев. – Х.: ХДУХТ, 2009. – 412 с.
3. Міжнародні фінанси: навч. посібник (II частина) / Андросова Т. В., Шталь Т. В., Тищенко О. О., Доброскок Ю. Б. – Х.: Вид-во «Форт», 2015. – 230 с.
4. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
5. Шталь Т. В., Тищенко О. О. «Міжнародні фінанси»: курс лекцій. – Х.: «Форт», 2013. – 158 с
6. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.

Тема 17

1. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2013 - 578с.
2. Комарницький І. М. Сутність і шляхи забезпечення фінансової безпеки держави [Текст] / І. М. Комарницький, І. А. Франів, Б. М. Комарницький // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2010. – Вип. 2(49). – С. 22–28.
3. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення : монографія / М. М. Єрмошенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.disslib.org/upravlinnja-ekonomichnoju-bezpekoju-pidpruyemnytstva>.
4. Круш П. В., Клименко О. В. Інфляція: суть, форми та її оцінка. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 287 с.
5. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.
6. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.

Тема 18, 19

1. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2013 - 578с.
2. Фінанси: Курс для фінансистів: Навчальний посібник. Рекомендовано МОН / За ред. В.І.Оспіщева. — К., 2008. — 567 с.

3. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
4. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. – К.: Алерта, 2017. – 406 с.
5. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> -Веб-портал Верховної Ради України
- <http://www.president.gov.ua> -Веб-портал Адміністрації Президента України
2. <http://www.kmu.gov.ua> -Веб-портал Кабінету Міністрів України
3. <http://mon.gov.ua> -Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
4. <http://www.auc.org.ua> - Веб-сайт Асоціації міст України
7. <http://nbuv.gov.ua/> -Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського
8. <http://gntb.gov.ua/ua/> -Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
9. <http://www.ounb.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
10. <http://www.adm.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
11. <http://km-oblrada.gov.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної ради
12. <http://www.khmelnytsky.com/> -Веб-сайт Хмельницької міської ради
13. <http://www.univer.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
14. <http://www.mof.gov.ua> -Веб-сайт Міністерства фінансів України

Розробник навчально-методичних матеріалів:
Викладач дисципліни – доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук

_____ Я. Г. Бучковська

1 жовтня 2018 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

2 жовтня 2018 року, протокол № 2.

Завідувач кафедри _____ В.П. Синчак

2 жовтня 2018 року

В. о. декана факультету управління та економіки _____ Т.В. Терещенко

24 жовтня 2018 року

Погоджено методичною радою університету 25 жовтня 2018 року, протокол № 2.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун

26 жовтня 2018 року

Обліковий обсяг – 2,05 ум.др.арк.

Оновлення навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни – доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук

_____ Я. Г. Бучковська

28 вересня 2020 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

29 вересня 2020 року, протокол № 2.

Завідувач кафедри _____ В.П. Синчак

29 вересня 2020 року

Обліковий обсяг програми – 0,1 ум.др.арк.